การบริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในยุคดิจิทัล กรณีศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4

ADMINISTRATION OF EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICES IN THE DIGITAL ERA CASE STUDY THE OFFICE OF UBON RATCHATHANI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA 4

[1]อดินันท์ แก้วนิล, [2]สุรสม กฤษณะจูฑะ, [3]พัชริดา ปรีเปรม และ[4]ศราวุฒิ โภคา

[1]Adinan Keawnil, [2]Surasom Krisnachuta, [3]Patcharida Priprem and [4]Sarawut Poca

[1]มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, ประเทศไทย

[1]Ubon Ratchathani University, Thailand.

[1]Pongsx@hotmail.com, [2]surasom.k@ubu.ac.th, [3]Patcharida.p@ubu.ac.th, [4]sarawut.po@ubu.ac.th

Received: September 25,2024; **Revised** :November 8, 2024; **Accepted** :December 28,2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการบริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในยุคดิจิทัลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารเขตพื้นที่การศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 จำนวน 1 คน บุคลากรในสำนักงานเขตพื้นที่ จำนวน 4 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในวิจัยครั้งนี้คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่าสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 ใช้นวัตกรรมการบริหาร เขตก้าวหน้า สร้างคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย 3

---

[1] รองศาสตราจารย์ หลักสูตรศึกษาศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

[2] อาจารย์ หลักสูตรนวัตกรรมการพัฒนาสังคม คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

[3] อาจารย์ สาขาวิชาดิจิทัลอาร์ตและการออกแบบ คณะศิลปประยุกต์และสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

[4] อาจารย์ หลักสูตรศึกษาศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

ด้าน ได้แก่ 1) การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพบนฐานของเทคโนโลยีดิจิทัลที่ทันสมัย 2) การพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืน 3) การสร้างโอกาสแก่ประชากรวัยเรียน

คำสำคัญ : การบริหารการศึกษา, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา, ยุคดิจิทัล

Abstract

The purpose of this research was to study the administration of educational service area offices in the digital age of Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area Office, Area 4. the samples are the Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area Office, Area 4 administrator 1 person, 4 personnel in the area office, which was obtained by choosing a specific type (Purposive Sampling). The tools used in this research were Semi-structured interview data analysis by descriptive analysis The research results are as follows.The Office of Ubon Ratchathani Elementary Education Service Area 4 uses innovation in administration, advanced districts, to create sustainable educational quality, consisting of 3 aspects: 1) effective management based on modern digital technology; 2) sustainable development of educational quality. 3) creating opportunities for the school-age population

Keywords: Education Administration, The Office of Educational Service, Digital Age

บทนำ

การศึกษาเป็นรากฐานของการพัฒนาความเป็นอยู่ของประชาชน และการพัฒนาประเทศ การสร้างโอกาสในการเข้าถึงการศึกษา จะช่วยสร้างพลเมืองให้มีคุณภาพและสร้างสังคมแห่งปัญญา การจัดการศึกษาให้ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่ง พร้อมสำหรับวิถีชีวิตในศตวรรษที่ 21 จากพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 และประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พ.ศ. 2560 ข้อ 5 กำหนดให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีอำนาจหน้าที่จัดทำนโยบาย แผนพัฒนาและมาตรฐานการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา ส่งเสริมการสร้างองค์การที่มีคุณภาพ ปฏิบัติงานร่วมกับ

หรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย ดังนั้นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาจะต้องบริหารจัดการให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว ซึ่งอยู่ในบริบทที่ต้องตระหนักว่าการบริหารจัดการแบบเดิมไม่อาจจะไปสู่เป้าหมายได้ง่ายนัก จำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงอย่างพลิกโฉมให้ทันต่อการก้าวกระโดดของเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

ปัจจุบันโลกได้ก้าวเข้าสู่ยุคดิจิทัล เป็นยุคที่ความรวดเร็วในการสื่อสาร การจัดเก็บการเข้าถึงแหล่งข้อมูลรวมถึงการประมวลผลข้อมูล ซึ่งเทคโนโลยีต่างๆ ในยุคดิจิทัลนี้มีผลต่อการบริหารงานของสถานศึกษาในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการบริหารงานวิชาการ การจัดการเรียนการสอน การบริหารทรัพยากรบุคคล การบริหารอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม กิจการนักศึกษา รวมถึงการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน การจัดการฐานข้อมูลเพื่อการตัดสินใจในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ดังนั้นสถานศึกษาจำเป็นที่ต้องใช้เทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหาร โดยเทคโนโลยีดิจิทัลที่ใช้ในบริหารสถานศึกษา เช่น การนำเทคโนโลยี Cloud Computing ประเภท SaaS (Software as a Service) เช่น Google Apps for Education, Dropbox และ OneDrive ใช้ในการสร้างเอกสารออนไลน์ แบบฟอร์ม กำหนดการ ตารางการทำงาน พื้นจัดเก็บข้อมูล เป็นต้น เทคโนโลยี Social Network เช่น Facebook, Line, Twitter, YouTube เพื่อใช้ติดต่อสื่อสาร การสื่อสารข้อมูล การประชุมออนไลน์ การประชาสัมพันธ์ทั้งภายในและภายนอกองค์การ (ทัศนีย์ มณีวรรณ. 2563: 65) จะเห็นได้ว่าเทคโนโลยีดังกล่าวข้างต้นนี้สามารถแก้ปัญหาการขาดแคลนทรัพยากรทางการบริหารได้ เช่น ทรัพยากรงบประมาณและวัสดุ เทคโนโลยีดิจิทัล ทำให้ประหยัดงบประมาณในการจัดซื้อวัสดุ โปรแกรมและพื้นที่ในการจัดเก็บข้อมูล ทรัพยากรคน เทคโนโลยีดิจิทัล ทำให้การทำงานโดยใช้เวลาน้อยลงทั้งด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านการจัดทำและรับส่งเอกสาร การจัดทำฐานข้อมูล การส่งข้อมูล การเรียกดูข้อมูลต่าง ๆ มีความรวดเร็ว จึงทำให้มีเวลาในการทำงานอื่น ๆ เพิ่มมากขึ้นและทรัพยากร วิธีการบริหาร เทคโนโลยีดิจิทัลทำให้การทำงานมีขั้นตอนที่ชัดเจนขึ้น สามารถตารางการทำงาน การประสานงาน การรายงาน การตรวจสอบ การประเมินผลการทำงานได้ทุกที่ทุกเวลา เป็นต้น

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 ถือเป็นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่มีให้ความสำคัญกับการบริหารงานโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล โดยจะเห็นได้จากจากเป้าประสงค์ของทางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่ระบุไว้อย่างชัดเจนว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษามีการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นสำนักงานแห่งนวัตกรรมยุคใหม่ ทำงานแบบบูรณาการ มีเครือข่ายการบริหารจัดการ และทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกจากนี้จุดเน้นอีกประการหนึ่งคือการใช้ระบบ AMSS++ และ SMSS ในการบริหารงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา(สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

อุบลราชธานี เขต 4. 2564: 1) ด้วยความโดดเด่นในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหาร จึงทำให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 ได้รับความสนใจจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอื่นๆ เพื่อศึกษาดูงาน เช่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 เป็นต้น

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการบริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในยุคดิจิทัลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 เพื่อใช้เป็นแนวทางในการบริหารงานของสำนักงานเขตพื้นการศึกษาในยุคดิจิทัล อันจะทำให้เกิดประโยชน์ในการบริหารด้านการศึกษาของชาติต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาการบริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในยุคดิจิทัลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยเรื่องการบริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในยุคดิจิทัล กรณีศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย

ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้บริหารเขตพื้นที่การศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 จำนวน 1 คน บุคลากรในสำนักงานเขตพื้นที่ จำนวน 4 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) (บุญชม ศรีสะอาด. 2560: 30)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เรื่อง การบริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในยุคดิจิทัลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา โดยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ มาดำเนินการวิเคราะห์ร่วมกับกระบวนการรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสาร โดยได้ดำเนินกระบวนการตามแนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูล

โดยพิจารณาประเด็นหลัก ที่พบในข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์ทั้งหมด จากนั้นจึงนำประเด็นหลัก มาพิจารณาแบ่งแยก ออกเป็นประเด็นย่อย และหัวข้อย่อย แล้วสรุปเนื้อหาแต่ละหัวข้อ

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อการบริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในยุคดิจิทัลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 ซึ่งผลการวิจัยพบว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 ได้ดำเนินการบริหารโดยการผสมผสานเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ากับหลักคิด หลักการ ทฤษฎีทางการศึกษา กระบวนเรียนรู้และการนิเทศที่ทันสมัย จนเกิดเป็น นวัตกรรมการบริหาร “เขตก้าวหน้า สร้างคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืน” ซึ่งเป็นเครื่องมือและเป็นแนวทางการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 ให้มีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล โดยแบ่งเป็น 3 ส่วน คือ

1. การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 4 ได้ใช้นวัตกรรม เทคโนโลยีดิจิทัล (Technology Digital) และระบบการทำงานที่เป็นดิจิทัล ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ได้พัฒนาร่วมกับ กพร.สพฐ. เข้ามาประยุกต์ใช้อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด ประกอบด้วย

ระบบที่ 1 ระบบสนับสนุนการบริหารจัดการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา AMSS++ สำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ระบบที่ 2 ระบบสนับสนุนการบริหารจัดการสถานศึกษา SMSS สำหรับสถานศึกษา ทั้งสองระบบประกอบด้วยระบบงานต่าง ๆ ที่ครอบคลุมการทำงานให้มีประสิทธิภาพทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านบริหารวิชาการ ด้านบริหารงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล และด้านบริหารทั่วไป อีกทั้งทั้งสองระบบเชื่อมต่อเป็น NETWORK สามารถเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาทุกแห่งเข้าด้วยกัน เป็นฐานข้อมูลขนาดใหญ่หรือที่เรียกว่า BIG DATA ซึ่งส่งผลเป็นอย่างมากต่อการเปลี่ยนแปลงวิธีคิด วิธีการทำงานต่อๆ ไป

2. การพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืน การขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาด้วยนวัตกรรมการบริหาร “เขตก้าวหน้าสร้างคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืน” เป้าหมายในการขับเคลื่อนคือผู้เรียนบรรลุมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยมีกิจกรรมการขับเคลื่อนหลัก 4 กิจกรรม คือ

กิจกรรมที่ 1 การใช้ข้อมูลสารสนเทศจาก BIG DATA กระบวนการทำงานที่อาศัยข้อมูลขนาดใหญ่ BIG DATA เป็นฐานในการขับเคลื่อนพัฒนาการจัดการศึกษาของสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 วงจรการพัฒนาคุณภาพ PDCA โดยการศึกษาข้อมูลผลการประเมินใน BIG DATA ของครูจะให้ครูทราบผลงานในความรับผิดชอบของตนเอง ซึ่งมีการจัดกระทำอย่างเป็นระบบครบถ้วน ทันสมัยบนฐานของเทคโนโลยีดิจิทัลมีรายละเอียดของผลการเรียนนักเรียนเป็นรายบุคคลโดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูลผลการประเมินด้วยข้อสอบมาตรฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่สะท้อนผลงานในความรับผิดชอบของครูแต่ละคนเป็นประโยชน์และมีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้ 1) สร้างข้อสอบมาตรฐาน เพื่อเป็นเครื่องมือประเมินมาตรฐานของสำนักงานเขตพื้นที่ 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้แก่ คณิตศาสตร์ ภาษาไทย วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม และกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 2) นำข้อสอบเข้าระบบ AMSS++เพื่อจัดทำข้อสอบออนไลน์ 3) กำหนดปฏิทินการสอบในระดับชั้น ป.1-ม.3 4) ประชุมชี้แจงผู้บริหารและครูวิชาการ โดยนำผลการประเมินมาตรฐานเป็นข้อมูลการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษา ในส่วนของสถานศึกษาจะมีแนวทางการดำเนินงาน คือ 1) สร้างความเข้าใจกับคณะครู และนักเรียนในการทดสอบข้อสอบมาตรฐานผ่านระบบออนไลน์ 2) นักเรียนในระดับชั้น ป.1– ม.3 เข้าทดสอบออนไลน์ผ่านระบบ SMSS ตามปฏิทินที่เขตพื้นที่กำหนด ทั้งนี้จะมีตัวชี้วัดความสำเร็จ ได้แก่ 1) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีผลการทดสอบของนักเรียน ป.1–ม.3 ทุกโรงเรียน เพื่อใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศในระบบ Big Data ของเขตพื้นที่ 2) ผู้บริหาร ครู สามารถเข้าถึงข้อมูลผลการประเมินใน Big Data ของเขตพื้นที่ 3) โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 ทุกโรงเรียน ใช้ข้อมูลผลการทดสอบในการวางแผนเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนบรรลุตามมาตรฐานตัวชี้วัด

กิจกรรมที่ 2 พลิกโฉมกระบวนการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาด้วยกระบวนการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ PLC โดยทางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จะสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ (PLC) และจัดทำปฏิทินนิเทศขับเคลื่อนการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้แต่ละกลุ่มส่งเสริมประสิทธิภาพการศึกษา จากนั้นศึกษานิเทศก์แต่ละกลุ่มส่งเสริมประสิทธิภาพการศึกษาร่วมขับเคลื่อนกระบวนการ PLC โดยร่วมวางแผนการสอน สังเกตการสอน สะท้อนผลการสอน และเยี่ยมชั้นเรียนร่วมกับทีมนิเทศของโรงเรียน ในส่วนของสถานศึกษาจะดำเนินงาน ได้แก่ 1) ครูจะนำผลการประเมินมาตรฐาน/ตัวชี้วัดที่ไม่ผ่านร่วมเขียนแผนแบบ Active Learning ร่วมกับคู่นิเทศ(Buddy) นำไปจัดการเรียนการสอน 2) แต่งตั้งทีมนิเทศภายในโรงเรียนและจัดทำแผนการนิเทศและจัดทำปฏิทิน PLC 4) ครูจับคู่นิเทศ (Buddy) และ PLC โดยใช้เทคนิค Lesson Study ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน Plan Do See 5) ทีมนิเทศโรงเรียน

ร่วมสังเกตการสอน และสะท้อนผลการจัดการสอนร่วมกัน (ครูแต่ละคนได้รับการสังเกตการสอน 1 ครั้ง/เทอม) ซึ่งมีตัวชี้วัดความสำเร็จ ได้แก่ 1)โรงเรียนในสังกัด สพป.อุบลราชธานี เขต 4 ใช้กระบวนการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ PLC ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ 2) ครูร้อยละ 80 ใช้กระบวนการ PLC โดยใช้เทคนิค Lesson Study ในการจัดการเรียนรู้

กิจกรรมที่ 3 พลิกโฉมกระบวนการเรียนรู้ด้วย การจัดการเรียนรู้แบบ ACTIVE LEARNING จากการเรียนการสอนแบบเฉื่อยชา PASSIVE LEARNING เป็นการเรียนการสอนแบบกระตือรือร้น ACTIVE LEARNING เป็นการเรียนที่เกิดจากการอยากรู้ อยากทำและอยากและอยากเป็นเปลี่ยนจากการเรียนที่เน้นข้อเท็จจริง เป็นการเรียนที่ใช้กระบวนการคิดและการปฏิบัติจริง เรียนอย่างมีความหมาย มีพลัง มีความมุ่งมั่น พร้อมสำหรับการดำเนินชีวิตในศตวรรษที่ 21โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้ 1) สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Active Learning 2) จัดทำปฏิทินนิเทศขับเคลื่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Active Learning แต่ละกลุ่มส่งเสริมประสิทธิภาพการศึกษา 3) ศึกษานิเทศก์แต่ละกลุ่มส่งเสริมประสิทธิภาพการศึกษาร่วมขับเคลื่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Active Learning ในส่วนของสถานศึกษาจะมีแนวทางการดำเนินงาน คือ 1) สถานศึกษาวิเคราะห์ผลการเรียนรู้จากการประเมินมาตรฐาน/ตัวชี้วัด ในฐานข้อมูล Big Data มาร่วมวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Active Learning 2) ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Active Learning อย่างน้อย 1 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ทั้งนี้จะมีตัวชี้วัดความสำเร็จ คือ ครูร้อยละ 80 ใช้กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Active Learning

กิจกรรมที่ 4 พลิกโฉมการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลด้วยนิเทศ 4.0 จากการนิเทศที่อาศัยความเชี่ยวชาญของศึกษานิเทศก์แต่ละคนนิเทศเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนของครูเปลี่ยนมาเป็นการนิเทศเชิงระบบเพื่อพัฒนาระบบของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืนมีการกำหนดมาตรฐานการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ ออกแบบระบบ วิธีการขับเคลื่อนระบบ และนิเทศ ติดตาม ประเมินผลตามมาตรฐานที่กำหนด มีการนิเทศออนไลน์ หรือเรียกว่านิเทศ 4.0 ที่ใช้ร่วมกันทั้งสามระดับ คือ ระดับที่หนึ่งครูและผู้บริหารสถานศึกษานิเทศตนเอง ระดับที่สอง ผู้บริหารสถานศึกษานิเทศครู และระดับที่สาม สำหรับการนิเทศของศึกษานิเทศก์ โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้ 1) สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศ 4.0 2) จัดทำปฏิทินนิเทศ 4.0 แต่ละกลุ่มส่งเสริมประสิทธิภาพการศึกษา 3) ศึกษานิเทศก์แต่ละกลุ่มส่งเสริมประสิทธิภาพการศึกษา นิเทศการบริหารจัดการสถานศึกษา ตามปฏิทินการนิเทศ 4.0 ในส่วนของสถานศึกษาจะมีแนวทางการดำเนินงาน ได้แก่ 1) ครูนิเทศผลการดำเนินงานตนเองในระบบนิเทศ 4.0 2) ผู้บริหารโรงเรียนนิเทศครูในโรงเรียนและรายงานผลการนิเทศในระบบ นิเทศ

4.0 3) ศึกษา นิเทศก์ลงพื้นที่ที่รับผิดชอบนิเทศครูและรายงานผลในระบบนิเทศ 4.0 4) ศึกษานิเทศก์นำข้อมูลที่ได้จากการนิเทศตนเองของครู การนิเทศโดยผู้บริหาร และการนิเทศโดยศึกษานิเทศก์ใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณภาพผู้เรียน ด้านการบริหารจัดการ ด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ร่วมPLC เพื่อวางแผนการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาต่อไป ทั้งนี้จะมีตัวชี้วัดความสำเร็จ คือ ครู ผู้บริหาร ศึกษานิเทศก์ เขตพื้นที่การศึกษามีข้อมูลผลการดำเนินงานการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาในภาพรวมของครูทุกคนในเขตพื้นที่ภาพรวมรายโรงเรียน และข้อมูลผลการดำเนินงานของครูรายบุคคล เพื่อนำข้อมูลมาวางแผนการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาต่อไป

3. การสร้างโอกาสแก่ประชากรวัยเรียน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 4 สร้างโอกาสแก่ประชากรวัยเรียนด้วยการพัฒนางานสำมะโนประชากรและการติดตามนักเรียนเข้าเรียนเป็นรายบุคคลโดยใช้ระบบ AMSS++ จากวิธีการเดิมการสำรวจและจัดทำรายชื่อเด็กที่จะเข้าเรียนในแต่ละปียุ่งยากหลายขั้นตอน โรงเรียนต้องขอคัดสำเนาทะเบียนบ้านจากสำนักงานทะเบียนอำเภอใช้เวลามาก ข้อมูลรายชื่อเด็กตกหล่น เขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียนมีข้อมูลไม่ตรงกันการตรวจสอบรายชื่อเด็กที่เข้าเรียนและไม่เข้าเรียนไม่สะดวกรวดเร็ว การติดตามล่าช้า ไม่ทั่วถึง ทำให้เด็กวัยเรียนบางส่วนอาจไม่ได้เข้าเรียนหรือไม่ได้รับการศึกษา รวมทั้งไม่ได้รับการช่วยเหลือให้รับบริการด้านอื่นๆ ด้วย

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 4 ได้คิดค้นวิธีการลดขั้นตอนการดำเนินงานด้านสำมะโนประชากรวัยเรียนโดยใช้ระบบสนับสนุนการบริหารจัดการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา (AMSS++) มาใช้ในการปฏิบัติงานให้เกิดความคล่องตัว อำนวยความสะดวกแก่โรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียน ครู และบุคลากร สามารถสืบค้นและเข้าถึงข้อมูลจากระบบได้อย่างง่ายดาย สามารถนำมาวางแผนการรับนักเรียน การสำรวจสำมะโนประชากรภาคสนาม การรายงานผลการเข้าเรียนและไม่เข้าเรียนรวมทั้งรายงานผลสภาพปัญหาของเด็กเสนอขอรับความช่วยเหลือเพื่อให้เด็กได้รับการศึกษาจนจบการศึกษาภาคบังคับ โดยมีแนวคิดในการให้บริการครบวงจร ในระบบเดียว

3.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน

3.1.1 กำหนดเขตพื้นที่บริการสถานศึกษาในระบบ AMSS++ โดยป้อนข้อมูลตำบลหมู่บ้านที่สถานศึกษารับผิดชอบตามเขตบริการสถานศึกษา

3.1.2 สำรวจข้อมูลโดยจัดพิมพ์รายชื่อเด็กจาก ทร.14 เข้าในระบบ AMSS++

3.1.3 ทดสอบการเข้าระบบและการใช้งานในระบบ

3.1.4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาใช้งานในระบบเมนูสิทธิโอกาสทางการศึกษา โดยมีคู่มือในการเข้าใช้งานในระบบ

3.2 การติดตามและประเมินผล โดยจะพิจารณาผลสำเร็จการใช้ข้อมูลในระบบโดยตรวจสอบจาก

3.2.1 แผนการรับนักเรียนแต่ละปีการศึกษา

3.2.2 รายงานผลการรับนักเรียน

3.2.3 การติดตามนักเรียนเข้าเรียนเป็นรายบุคคล/ติดตามในระบบ

3.2.4 ติดตามและประเมินผลจากมาตรฐานสำนักงานและรายงานผลตัวชี้วัดตามแผนปฏิบัติราชการแผนผังวงจรการทำงานของระบบ นอกจากนี้ทางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 4 ยังใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการวัดและประเมินผลนวัตกรรมการบริหารเขตก้าวหน้า สร้างคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืน 1) วัดและประเมินผลจากการตรวจสอบข้อมูลในระบบ AMSS++งานทั้ง 4 งานดังนี้ การบริหารจัดงานงานบริหารทั่วไป บริหารงบประมาณ บริหารงานบุคคล และบริหารวิชาการที่เป็นปัจจุบัน 2) วัดและประเมินผลตามสภาพจริงโดยการประเมินความคิดเห็นจากบุคลากรในสำนักงานด้วยการใช้แบบสอบถามออนไลน์ 3) วัดและประเมินผลตามสภาพจริงโดยการประเมินความคิดเห็นจากผู้บริหารสถานศึกษาด้วยการใช้แบบสอบถามออนไลน์ 4) วัดและประเมินผลตามสภาพจริงโดยการประเมินความคิดเห็นจากครูด้วยการใช้แบบสอบถามออนไลน์ 5) วัดและประเมินผลตามสภาพจริงโดยการประเมินความคิดเห็นจากนักเรียนด้วยการใช้แบบสอบถามออนไลน์

อภิปรายผล

การบริหารงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 ซึ่งใช้นวัตกรรม เขตก้าวหน้า สร้างคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืน เป็นการบริหารงานที่เหมาะสมกับบริบทของยุคดิจิทัล โดยนวัตกรรมดังกล่าวเป็นการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ กระบวนการเรียนรู้และการนิเทศที่ทันสมัย ในขับเคลื่อนงานทุกด้านเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสอดคล้องกับแนวคิดของ วันวดี กู้เมือง (2560) ที่กล่าวว่า ปัจจุบันกระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายสำคัญที่จะนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ เพื่อพัฒนาการสื่อสารในทุกด้าน โดยเฉพาะการช่วยพัฒนาครูอาจารย์การช่วยให้เด็กและเยาวชนได้เข้าถึงแหล่งความรู้และได้เรียนอย่างทัดเทียมกัน ตลอดจนการพัฒนาระบบบริหารจัดการให้ฉับไวมี

ประสิทธิภาพสูงสุด และสอดคล้องกับแนวคิดของ จิณณวัตร ปะโคทัง.(2561) ที่กล่าวว่า ในปัจจุบันการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นสิ่งจำเป็นสูงสุดของผู้บริหารทุกระดับ จึงจำเป็นที่ผู้บริหารต้องใช้เทคโนโลยีสารสนเทศซึ่งเกี่ยวกับการวางแผนและการตัดสินใจโดยข้อมูลและสารสนเทศต้องมีความสอดคล้องกับความต้องการ มีความถูกต้อง และมีความทันต่อเหตุการณ์ ดังนั้นการจัดการศึกษาในสถานศึกษาจึงต้องจัดให้สอดคล้องกับนโยบายทางการศึกษาความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมอย่างเหมาะสมและมีคุณภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของ เอกชัย กี่สุขพันธ์ (2564: 1)กล่าวว่า ผู้บริหารสถาบันการศึกษาในประเทศไทยจะต้องรู้จักนำเทคโนโลยีมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการบริหารจัดกาสถาบันการศึกษาในยุค 4.0 เทคโนโลยีถูกนำมาพัฒนาต่อยอดเพื่อเพิ่มศักยภาพของบุคลากรในการสร้างสรรค์และพัฒนาสิ่งใหม่ ๆ ให้เป็นยุคของเครื่องจักรสู่เครื่องจักร (Machine-to-Machine) ดังนี้

1. Cloud computing เป็นลักษณะของการทำงานของผู้ใช้งานคอมพิวเตอร์ผ่านอินเทอร์เน็ตในการเรียนการสอน การประยุกต์ใช้ Cloud computing เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เทคโนโลยีนี้เป็นอีกนวัตกรรมหนึ่งแห่งโลกสารสนเทศเป็นการประมวลผลที่ใช้ซอฟต์แวร์ ระบบ และทรัพยากรของเครื่องคอมพิวเตอร์ของผู้ให้บริการผ่านอินเทอร์เน็ต โดยสามารถเลือกกำลังการประมวลผล เลือกจำนวนทรัพยากรได้ตามความต้องการในการใช้งาน และให้ผู้ใช้สามารถเข้าถึงข้อมูลบน Cloud จากที่ไหนก็ได้ ซึ่งมีความเร็ว มีความเสถียร สถาบันการศึกษาสามารถนำข้อมูลที่มีอยู่บน Cloud มาวิเคราะห์เพื่อใช้ในการเรียนการสอน

2. Big Data มีการจัดเก็บข้อมูลจำนวนมากจากหลายแหล่งสามารถเข้าถึงข้อมูลเชิงลึกใช้ในการประมวลผลและการวิเคราะห์ข้อมูลที่มีจำนวนมาก โดยนำเข้ามาใช้ในวงการการศึกษา เพื่อช่วยพัฒนาผลการเรียน พัฒนาศักยภาพของผู้เรียน เรียนรู้ผ่านประสบการณ์แบบเรียลไทม์โดยการนำเอาข้อมูลของผู้เรียนรายบุคคลมาวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาตัวผู้เรียน นำข้อมูลจากฐานข้อมูลขนาดใหญ่มาวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางหรือวิธีการสอนที่ให้ผลมากที่สุดและในอนาคตอันใกล้ Big Data จะยิ่งมีบทบาทมากขึ้นในวงการการศึกษา

3. Internet of Things (IoT) สามารถนำมาประยุกต์ใช้เพื่อช่วยสร้างประสบการณ์ หรือนำเสนอข้อมูลในสถานการณ์นอกห้องเรียนเป็นลักษณะสภาพแวดล้อมการเรียนรู้อย่างไม่เป็นทางการ (Informal learning environment) สามารถนำมาใช้ในการสร้างนวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนผ่านเครือข่ายไร้สายกับของทุกสิ่ง ทุกที่ ทุกเวลา

4. Artificial Intelligence (AI) เป็นการสร้างปัญญาโดยการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ ทำให้คอมพิวเตอร์มีความฉลาดได้คล้ายกับมนุษย์ เกิดกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบทำให้เครื่องจักรสามารถเรียนรู้และแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้เหมือนมนุษย์ เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (A)

จะเข้ามามีบทบาทสำคัญต่อสถาบันการศึกษาในอนาคต ด้วยเหตุนี้แต่ละสถาบันการศึกษาจึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนทิศทางการศึกษาเพื่อรองรับความเปลี่ยนแปลงที่กำลังจะเกิดขึ้น

5. Mobility Devices การประยุกต์ใช้โมบายเทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการเผยแพร่ความรู้ในกระบวนการจัดการความรู้เป็นการเรียนรู้ผ่านอุปกรณ์พกพาในลักษณะ Mobile Learning ที่สามารถใช้งานได้ทุกสถานที่ ทุกเวลา อาจารย์ บุคลากร สถานศึกษา หรือแม้แต่นักศึกษาสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลความรู้ต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาเป็นลักษณะ Learning Mobility สามารถทำกิจกรรมทางการศึกษาโดยปราศจากสถานที่ทางกายภาพ าจเกิดนอกชั้นเรียนเพื่อให้เกิดความสะดวกและการพัฒนาวิธีการติดต่อสื่อสารเพื่อให้เกิดความสะดวกและรวดเร็วขึ้นโดยผ่านอุปกรณ์พกพาที่มีอยู่

6. Social Network เครือข่ายสังคมออนไลน์เข้ามามีบทบาทสำคัญในกลุ่มผู้เรียน มีการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ติดต่อสื่อสารกันอย่างแพร่หลาย และยังมีบทบาทกับระบบการศึกษา ผู้สอนจะสามารถประยุกต์ใช้กับการศึกษา นำมาเป็นช่องทางในการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องสามารถที่จะเลือกใช้สื่อสังคมออนไลน์ให้เหมาะสมกับลักษณะงานการบริหารของสถานศึกษา สามรถใช้เป็นเครื่องมือที่ช่วยสนับสนุนการบริหารงานหรือทำลายบรรยากาศการบริหารงานของสถานศึกษาได้เช่นกัน

นอกจากนี้ในการบริหารงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 ยังใช้วงจรคุณภาพ PDCA จึงทำให้การบริหารงานเกิดประสิทธิภาพและความยั่งยืนเพิ่มมากขึ้น สอดคล้องกับ สุวิมล โพธิ์กลิ่น (2560: 99) กล่าวว่า เพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องของ โรงเรียนมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานตามวงจรคุณภาพ PDCA อย่างแนบแน่น ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างเป็นระบบ เกิดผลถาวรและยั่งยืน และส่งผลให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ สอดคล้องกับ ธีรพงศ์ ทับอินทร์ (2558: 73-74) ซึ่งกล่าวถึงผลการการใช้วงจรเดมมิ่ง (PDCA) ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 พบว่า การใช้วงจรเดมมิ่ง (PDCA) ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา เขต 42 ภาพรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดย เรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ 1)ด้านการปฏิบัติตามแผน 2) ด้านการวางแผน 3) ด้านการปรับปรุงและพัฒนา และ 4) ด้านการตรวจสอบ

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

การนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้าไปผสมผสานกับการบริหารงานในด้านต่างๆ ที่มีครอบคลุมการทำงานให้มีประสิทธิภาพทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านบริหารวิชาการ ด้านบริหารงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล และด้านบริหารทั่วไป นอกจากนี้ยังเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานต่างๆ เข้าด้วยกัน เป็นฐานข้อมูลขนาดใหญ่ (BIG DATA) ซึ่งสามารถนำข้อมูลเหล่านี้มาวิเคราะห์จุดดี จุดด้อย เพื่อปรับปรุงการทำงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพิ่มมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

จิณณวัตร ปะโคทัง. (2561). *ภาวะผู้นำยุคดิจิทัล.* อุบลราชธานี: ศิริธรรมออฟเซ็ท.

ทัศนีย์ มณีวรรณ. (2563). *รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานยุคดิจิทัล.* บัณฑิตวิทยาลัย: สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

ธีรพงศ์ ทับอินทร์. (2558). *การใช้วงจรเดมมิ่ง (PDCA) ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42.* วารสารชุมชนวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา. 9(2), 73-74.

บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น.* พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

วันวดี กู้เมือง. (2564). *ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมีความสำคัญต่อการศึกษาอย่างไร.* [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก https://www.gotoknow.org/posts/427621

สุวิมล โพธิ์กลิ่น. (2560). *การบริหารสถานศึกษายุคใหม่ที่มีประสิทธิผล.* อุบลราชธานี: ยงสวัสดิ์อินเตอร์กรุ๊ป จำกัด.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4. (2564). *เป้าประสงค์และยุทธศาสตร์.* [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก http://122.155.223.20/ubn4/index.php/data/about/about-6

เอกชัย กี่สุขพันธ์. (2564). *การบริหารสถาบันการศึกษายุคดิจิทัล.* [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก http://www.trueplookpanya.com/knowledge/content/52232.

สมัย ลาสุวรรณ. (2559). *การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านจับใจความโยใช้เทคนิค SQ4R ประกอบแบบฝึกทักษะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1* .บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.